

6. Третьякова В.С. Речевой конфликт и аспекты его изучения / В.С. Третьякова // Юрислингвистика-5: Изд-во Алтайского гос. ун-та, 2004. – 357 с. – С. 112–120.
7. Alger Horatio. Ragged Dick or Street life in New York with the Boot-Blacks / Horatio Alger. – New York : Signet classic, 1990. – 186 p.
8. Arthur Hailey. – Electronic resource. – Access: http://english-e-books.net/books/upper-intermediate/Airport-Arthur_Hailey/Airport-Arthur_Hailey.txt
9. Bloomfield L. Language / L. Bloomfield. – New York : Henry Holt and Company, 1933. – 580 p.
10. Crystal D. Cambridge Encyclopedia of the English language / D. Crystal. – Cambridge : Cambridge University Press, 1995. – 491 p.
11. Encyclopedia of language and linguistics / edited by Keith Brown. – 2-nd edition, Elsevier Science, 2005. – 9000 p.
12. Fries. Ch. C. The Structure of English: An Introduction to the Construction of English Sentences / Ch. C. Fries. – London : Longmans, Green and Co., 1957. – 304 p.
13. Functional approaches to language culture and cognition / edited by David G. Lockwood, Peter H. Fries, James E. Copeland. – Michigan state university: John Benjamins B.V., 2000. – 656 p.
14. Gleason H. A. J. Linguistics and English Grammar / H. A. J. Gleason. – New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1965. – 519 p.
15. Jones Bob Morris. The Welsh answering system / Bob Morris Jones. – Berlin : Rotaprint Druck Werner Hidebrand, 1999. – 360 p.

УДК 821.161.2-1.09«19»

О. О. Тищенко, А. С. Лапенкова,

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», м. Слов'янськ

МІСЬКА ТЕМАТИКА В КОНТЕКСТІ ПОЕТИЧНОЇ СПАДЩИНИ Б.-І.АНТОНІЧА

Поетія Б. І. Антонича – складне явище в контексті мистецьких рухів початку ХХ століття, що вимагає різних підходів до осмислення предмета дослідження і типологічних зіставлень з іншими видами мистецтва (малювання, музика, кіно). Напрями та школи в літературі, що визначали пріоритет мистецького освоєння буття, відтворювалися Антоничем на національній основі в контексті урбаністичної тематики, яка через міф трансформувалася в складні конструкції поетичної символіки на рівні художнього образу, його поетики.

Ключові слова: поетія, урбанізм, образи, катастрофізм, ілюстрація, провінційність.

CITY THEME IN THE CONTEXT OF POETIC HERITAGE BY B. I. ANTONYCH

Poetry by B.I Antonych is a complex phenomenon in the context of artistic movements of the early XX century, requiring different approaches to the understanding of the research subject and typological comparisons with other art forms (painting, music, movies). Directions and schools in literature, that determined the priority of art development of being played by Antonych on a national basis in the context of urban issues, which through myth transformed into complex structures of poetic symbolism at the artistic image, his poetics.

Creation by Antonych shows in his time that Ukrainian poetry takes on a new level – more philosophical than political. His attempt to produce a universal vision of the world he weakens the ideological relationship between poet and society and the nation, in any case, they are less important than it was in the prevailing canon of contemporary Ukrainian literature. Antonych attained his own recognizable style of writing, exacerbating the literature conceptual and philosophical problems highlighted his innovation poetic techniques.

Keywords: poetry, urbanism, images, catastrophism, illustration, provincialism.

ГОРОДСКАЯ ТЕМАТИКА В КОНТЕКСТЕ ПОЭТИЧЕСКОГО НАСЛЕДИЯ Б.-И.АНТОНИЧА

Поетія Б. І. Антонича – складне явище в контексті художественних течень початку ХХ століття, що вимагає різних підходів до осмислення предмета дослідження і типологічних сопоставлень з іншими видами мистецтва (живопис, музика, кіно). Течення і школи в літературі, визначали пріоритет художественного освоєння буття, відтворювалися Антоничем на національній основі в контексті урбаністичної тематики, яка через міф трансформувалася в складні конструкції поетичної символіки на рівні художнього образу, його поетики.

Ключевые слова: поетія, урбанізація, образи, катастрофізм, ілюстрація, провінційність.

Постановки проблеми пояснюється особливістю розвитку української лірики загалом та розвитком поетичного всесвіту Б.-І. Антонича зокрема. Філософське начало його поезії нерозривно пов'язане із фольклорними мотивами, переважно Лемківщини, і водночас із поетовим потрактуванням культурологічного досвіду переважно міфічного забарвлення. Проблема дослідження індивідуальних поетико-стильових тенденцій урбаністичної поезії Антонича тісно переплітається із рештою світоглядних основ виразно національного скерування. Такий аспект в досліджуваній ліриці має проблемний характер, оскільки шляхи, якими еволюціонував Антонич-митець, вимагали вибору.

Актуальністю дослідження української поезії ХХ століття становить значний культурний пласт естетичного самовираження філософсько-мистецьких пошуків 20-30-х років, що виявилися найбільш плідними щодо формування в літературі шкіл та напрямів, які збагачували традицію українського віршування тематичними, формальними та поетико-стильовими ознаками. Таке збагачення відбулося в основному через переосмислення національних джерел, естетичного досвіду та творчого засвоєння західноєвропейських тенденцій розвитку поетичного мистецтва (імпресіонізм, експресіонізм, модернізм, авангардизм). Перебуваючи на перехресті суспільно-політичних та літературно-мистецьких подій, поетичне покоління 20-30-х років Галичини, еміграції та радянської України прагнуло індивідуальної інтерпретації світу, новизни тематичного освоєння дійсності, новаторства поетики та стилю.

Завдання полягає у тому, щоб розглянути основні елементи моделі міста в контексті художнього світу Антонича та їх естетичну функцію на рівні тексту; простежити взаємозв'язок елементів художнього мислення (поетичне, міфічне, національне) в структурі поетичного образу міста в ліриці Антонича.

Зацікавлення доробком поета в 50-60-х роках пов'язані з переосмисленням контексту Антоничевої епохи та його мистецької своєрідності. Антоничеву поезію досліджували літературознавці радянської України та діаспори. Відразу виявилися два різні підходи до розкриття поетичного всесвіту митця – ідеологічний та естетичний. Праці Б. Рубчака, Д. Павличка, О. Зілінського, М. Ільницького, М. Неврлого, Д. Козія, М. Ласло-Куцюк, базуючись на різних методологічних засадах, по-своєму пізнавали лірику Антонича. При цьому поетико-стильові особливості письма «євангеліста природи» розглядалися в кількох контекстах: літературно-мистецької традиції; міфологічному та психоаналітичному контексті; нових мистецьких та філософських напрямків.

Серед літературознавчих праць про творчість Антонича виділимо статті М. Новикової «Міфосвіт Антонича», «Богдан Ігор Антонич», «Велика гармонія» та «Зелена Євангелія», стаття М. Ільницького «Західноукраїнська поезія 20-30-х років у зоні авангардизму», а також праці І. Соловей, в яких вивчається філософський аспект поетичного світу Антонича.

Наукова новизна. Проблема специфіки художнього мислення Антонича по-новому трактується з огляду на домінування в ньому естетичної доцільності генетичного та культурологічного міфу, особливостей національної психіки, проблемі урбанізації. Розкриваючи функціональність поетичного образу в системі художніх засобів Антонича, автор доводить, що індивідуальність поетичного стилю реформує не тільки принципи світобачення, а одночасно кардинально змінила і збагатила можливості мистецтва слова як самодостатності.

Практичне значення роботи полягає в розширенні наявних концепцій про своєрідність і унікальність лірики Б.-І. Антонича в контексті української поезії ХХ століття. Здобуті результати і висновки можуть використовуватися для подальшого осмислення місця поета в літературному процесі 20–30-х років, а також типологічних зіставлень творчості Антонича з іншими митцями, впливу світоглядних засад на особливості поезики стилю.

Однією із характеристик образного світу Антонича є урбанізм, тобто сукупність образів, які вказують на тематику міста і пов'язаних з містом явищ. Місто як особливий соціо-техно-культурний організм з багатоступеневим і складним нашаруванням значень та функцій завжди привертало до себе увагу митців та мислителів, однак визначеної масштабності це явище набирає саме в добу становлення і дальшого розвитку модернізму.

Міські поезії раннього Антонича (як правило, написані в період напружених шукань цілісності між першою збіркою «Привітання життя» та другою «Три перстені») несуть на собі виразну печать формального експериментування і являють нам можливість іншого Антонича, зухвалішого у формі, кострубатішого.

Типові для раннього поета міські ситуації виявляються тепер зовсім знеціненими, уломними. Його не цікавлять сцени роботи і побуту, не обходять *церкви, цукерні й біржі* як громадські заклади, не дратує задоволене сите міщанство. Зрілий Антонич шукає суті міста, тієї суті, за якою місто відкривається як частина природи, як біологічний твір, як муравлисько.

Назва «Ротації» пов'язана із технікою, а не з природою. Міські вірші Б.-І. Антонича просякнуті мотивами катастрофи. Притлумлене натопом, розчавлене технікою, місто має тільки один шанс врятуватися – повернути до природи, знайти її в собі. Чи не тому такі розмірні образи добирає для приреченого міста Антонич? Антена виглядає йому кушем, мегафони – тюльпанами, лампи – червоними макама, а кривий ліхтар – квітом.

Львів і Антонич. Була це любов чи навпаки? Ніхто нині не зважиться відразу дати відповідь на це запитання. Бо хай що, саме тут поет прожив найголовніші останні вісім років. І це якраз ті вісім років, які з усіма подальшими аналітичними розправами (так, саме це добре слово!), він мусив почуватися зле. Його гнітили камінь і асфальт, а також несамовиті людські скупчення *церкви, цукерні й біржі*. «Багато хто з учених поетознавців, за природою своєю переважно мудрих лисів, бачить Антонича передусім таким собі лемківським Мауглі, до безтями зануреним у глибинне, кореневе, етнографічне, зелене.

Таку концепцію загалом годилось би прийняти, як висловлюються в колах тих-таки аналітиків, за основу, коли б не впевненість, що насправді її силоміць підігнано до тієї моделі Антонича, котра має страшенно мало спільного з його реальною (і сюрреальною) постаттю. І це вже хоча б тому, що ця модель була почасти прижиттєвою, але головним чином помертвоню пасткою, налаштованою на поета згадуваним уже *галицьким громадським театром*.

Так, Львів – місто поліційних духових оркестрів, провінційних публічних зібрань, народних кав'ярень і суспільних чайних, місто з велетенською в'язницею на головній вулиці, зовсім поруч із поетовим блудним притулком. Нескладно зауважити в цьому місті два головні ігальні для Антонича сегменти. Перший з них – це Львів підземний, похований і затоплений, з глухими шахтами й коридорами, таємними напівзасипаними лабіринтами й замуреною річкою, до берегів якої ще досі спазматично труться табуни осліпленої риби, тиснучи на будівлі знизу і аючи навсібіч репану асфальтову шкаралушу.

Другий – це Львів пролетарський, можливо, навіть люмпенський, себто всі його жажливо освітлені й непролазні осінньо-весняні модерного для українського вірша урбанізму вказує дослідник творчості поета Ю. Андрухович. Зокрема, він відзначає таке: «Опанування міського простору зрілим Антоничем дуже цікаво розглянути з точки зору поняття «цивілізація» (в його шпенглерівському, протиставному до «культури» розумінні). Особливістю Антонича-урбаніста є, по-перше, вельми відчутний метафізичний акцент у зображенні міста, а по-друге, підказаний самим поетом (1935р., «Назустріч») поділ на два плани зображення – з одного боку, місто в Антонича постає як учуднений статичний ландшафт («Монументальний краєвид», «Площа янголів»), з другого – як апокаліптичне звалище, фінальний катаклізм і завершення технократичної бездумної цивілізації (фактично провідний мотив усєї збірки «Ротації»).

Катастрофізм Антонича, яким він вимальовується з «Ротації», а «Книги Лева» (1936), має яскраво виражений есхатологічний характер, стосується загалом всесвіту як Божого творіння, що в ньому – соціально-суспільна площина є тільки однією з багатьох авансцен, розігруються останні акти всезагальної буттєвої драми [5, с. 266]. Така органічна включеність людського виміру у всепланетарний, а далі – й вітний, звільнює вірш Антонича від будь-якої дидактики, оскільки проблема волі і вини являється природною неминучістю останнього суду. Як ось у вірші 1935р. «Мертві авта, де «дівчата з квіттям», «зелена рута» й метрополія зі звалищами «мертвих авт» покликаються на цей суд єдиним Тут немає праведних, бо, по суті, немає й винних, є тільки великий буттєвих циклів, за яким і відбувається чергова зміна діючих осіб та

Як ми копаєм кості ящурів під скелями
віків забутих,
колись копатимуть на цвинтарях міст наших
кості металеві.
Дівчата з квіттям без наймення, пальми
родять хліб, зелені рута
й нові міста із площами з блакиті,
де качаються жар-леви
Та тіні неспокійні, привиди невитишні з-під землі стають,
з-під площ, з-під трав.

Метрополю,
долонями червоних мурів упокій крилаті душі авт! [3, с. 246].

Подібний катастрофізм як властивість матерії втрачає на драматизмі і виступає в Антонича органічною складовою його вітаїзму й біологічного ірраціоналізму, що досліджується у плані авторського світогляду, вельми відчутно забарвленого рідним поганством. Себто особливий Антоничів біологізм («поетична концепція, що утверджує єдність, космосу, підпорядкованого законам природного саморозвитку, і включає людину в «мудре коло життя» як органічну частку природи» [4, с. 210]), що виразно заявляє про себе циклічністю поетичного часу.

Звісно, сказаним аж ніяк не вичерпується своєрідна Антоничева логія, яку ми заторкнули хіба що в її найголовніших і відмінних від інших поетичних втілень філософсько-естетичних якостях.

Отже, для Б.-І. Антонича поезія була насамперед спробою відповіді на питання – що робити і як жити у сучасному світі, світі, який до решти втратив ієрархію цінностей через технізоване і релятивістське світобачення. Відомо, що це ж питання було центральним у творчості інших модерністів, таких як Еліот і Рільке, або, у Польщі, Чехович і Мілош. Тому центральною ідеєю цих поетів-модерністів було розуміння мистецтва як творчої дії, що формує ті вартості, які можуть впорядкувати хаос.

Література:

1. Андрухович Ю. Євангеліє від Антонича, або Зелена книга прощання // Рад. літературознавство / Ю. Андрухович. – 1989. – № 10. – С. 55–59.
2. Андрухович Ю. Дванадцять обручів / Ю. Андрухович. – К., 2004. – 334 с.
3. Антонич Б.-І. Поезії / Б.-І. Антонич. – К.: Рад. письменник, 1989. – 380 с.
4. Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. – Кн. 1 – Перша половина ХХ ст. Підручник / За ред. В. Г. Дончика. – К.: Либідь, 1998. – 464 с.
5. Моренець В. Національні шляхи поетичного модерну першої половини ХХ ст.: Україна і Польща / В. Моренець. – К., 2002. – 327 с.

УДК 811.111`37:811.161.2`25

О. В. Ткачик, О. О. Великодська,
Національний технічний університет України «КПІ», м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ СПОСОБІВ УТВОРЕННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ

У статті розглядаються деякі ключові проблеми неології, такі як виявлення способів номінації, визначення поняття «неологізм», узагальнення різних підходів до класифікації неологічної лексики. Визначається, які прийоми є типовими при перекладі новоутворень: транслітерація (транскрипція), калькування, описовий переклад, а також робиться спроба встановити зв'язок між способом утворення неологізму та його перекладом.

Ключові слова: неологізм, семантична інновація, словотвір, трансномінація, транслітерація (транскрипція), калькування, описовий переклад.

NEOLOGISMS IN THE FOCUS OF FORMATION AND TRANSLATION ANALYSIS

The problems of definition of neologisms being a part of the language picture of the world are dealt with in this article. Neology is looked upon as a part of the common theory of the word which gives possibilities to study the most important tendencies in the development of lexical structure of the language. It is the development of nominative function of the language which extends and renews the notional part of nominative sphere and changes the methods of nomination. Thus the main attention is paid to the methods of nomination; the term of the neologism is given basing on the main defining criteria to this notion and some different approaches to its classification are illuminated. According to one of them, neologisms are divided into neologisms proper, transnominations and semantic innovations. It should be specially underlined that neologisms in different contexts may function with various new meanings, that results in the polysemy and creation of new lexico-semantic variants. Considering neologism as a result of removing homonyms it should be bared in mind that some internal language stimuli are in question here. A great deal of neologisms is created with the help of word-building methods. Neologisms are formed with the help of affixation, conversion, composition, blending, clipping and others. Reproduction of a notion in translation from one language to another is a much more complicated task when it concerns a new term. In that case such methods as transliteration (transcription), loan translation, descriptive translation are used. An attempt of connection of the way of neologisms formation and their translation is done.

Key words: neologism, nomination, semantic innovation, transnominations, transliteration (transcription), descriptive translation.

ОСОБЕННОСТИ СПОСОБОВ ОБРАЗОВАНИЯ И ПЕРЕВОДА НЕОЛОГИЗМОВ

В статье рассматриваются проблемы выявления способов номинации, определения понятия «неологизм», обобщаются различные подходы к классификации неологической лексики. Определяется, какие приемы являются типичными при переводе новообразований: транслитерация (транскрипция), калькирование, описательный перевод, а также делается попытка установить связь между способом образования неологизма и его переводом.

Ключевые слова: неологизм, семантическая инновация, словообразование, трансномінація, транслітерація (транскрипція), калькирование, описательный перевод.

Серед сучасних напрямів англійській неології можна виділити дослідження специфіки поновлення словникового складу мови та вивчення проблематики, пов'язаної з розвитком зовнішньої і внутрішньої структури слова, утворення нових одиниць за типовими, а також нестандартними словотворчими моделями. Окремим питанням стоїть переклад неологізмів, який потребує охоплення надбання декількох суміжних напрямів наук, як суто філологічних, так і перекладознавчих.

В рамках першого напрямку у вітчизняній лінгвістиці дослідження проводилися в руслі сучасної теорії номінації, яка розвивалася як наука, спрямована на пояснення шляху появи слова – від поняття до його позначення в мові (В. І. Заботкіна, Н. Д. Арутюнова, В. Г. Гак, Е. С. Кубрякова, Б. С. Серебренников, В. Н. Телія, А. А. Уфимцева). Саме неологія стала тією частиною загальної теорії слова, яка дозволила побачити найважливіші тенденції розвитку лексичної структури мови. В рамках системного опису словникового складу англійської мови, використовуючи структурно-семантичні методи опису моделей нових слів (Волошин, 1983), а також з позицій діяльнісного та комунікативно-прагматичного підходів